

Februari (opening)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Dit jaar is het 100 jaar geleden dat het actieve kiesrecht voor vrouwen in Nederland werd ingevoerd. Een groot aantal vrouwenorganisaties heeft de krachten gebundeld en het Comité **100 Jaar Vrouwenkiesrecht** opgericht. Het Comité wil de impact en zichtbaarheid van 100 jaar vrouwenkiesrecht vergroten en roept individuen en organisaties op om aandacht te besteden aan de viering van 100 jaar vrouwenkiesrecht. Tot 1917 mochten alleen bemiddelde en goed opgeleide mannen stemmen. In 1917 kregen álle mannen vanaf 25 jaar kiesrecht. Ook kregen in 1917 vrouwen het recht om gekozen te worden (het passieve kiesrecht). In 1919 volgde het actieve recht van vrouwen om zelf te stemmen en het aantal kiezers steeg met 117 procent. Nederland was hiermee een stuk vroeger dan België (1946) en Zwitserland (1972), maar later dan bijv. Nieuw Zeeland (1893), Finland (1906) en Noorwegen (1913). Daarnaast is ook de leeftijd voor deelname aan verkiezingen in de afgelopen eeuw een aantal keren veranderd. In 1919 lag de stemgerechtigde leeftijd op 25 jaar, in 1946 werd dat 23 jaar, in 1965 werd de leeftijd verder verlaagd naar 21 jaar en vanaf 1972 mogen jongeren vanaf 18 jaar naar de stembus.

Hieronder een aantal activiteiten over 100 jaar vrouwenkiesrecht; op 24 januari is in Utrecht al een avond gehouden over *'100 jaar vrouwen in de politiek'*.

- Op vrijdag 1 februari wordt in het Tweede Kamergebouw in Den Haag de fototentoonstelling geopend *Vrouwen hebben nooit stil gezeten*. Voorafgaand aan de opening wordt een mini-symposium gehouden (*verleden-heden-toekomst*) en een bijeenkomst op de Hofplaats.

- Op donderdag 9 mei vindt de landelijke viering van 100 Jaar Vrouwenkiesrecht plaats met allerlei activiteiten in het Groninger Museum, precies 100 jaar nadat de wet Jacobs werd aangenomen door de Tweede Kamer, waardoor vrouwen actief kiesrecht verwierven. Er zullen allerlei activiteiten zijn die bekendheid geven aan de massale wijze waarop vrouwen (en mannen) in actie zijn gekomen om hun gelijke recht op politieke en maatschappelijke deelname op te eisen.

Tegelijkertijd opent de tentoonstelling *Strijd! 100 jaar Vrouwenkiesrecht* en verschijnt het boek van Mineke Bosch hierover. Mineke Bosch is medesamenstelster van de tentoonstelling, biografe van Aletta Jacobs en zal die dag een lezing houden, georganiseerd door Atria.- Op vrijdag 27 september, de dag dat precies 100 jaar eerder de Vereeniging Voor Vrouwenkiesrecht hun 'overwinning' in het Concertgebouw vierden, zullen Atria en de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) samen allerlei activiteiten in Amsterdam organiseren, en ook een tentoonstelling in de OBA inrichten

- In Utrecht worden bij Utrecht in Dialoog verschillende avonden georganiseerd om met anderen in gesprek te gaan over vrouwenkiesrecht en andere vrouwenrechten. Meer

info: <https://www.utrechtindialoog.nl/100-jaar-kiesrecht>/https://www.tijdschriftlover.nl/politiek_en_maatschappij/nederland_viert_100_jaar_vrouwenkiesrecht

Op de website van Atria staan een flink aantal artikelen over het vrouwenkiesrecht en korte biografieën over de vrouwen die erbij betrokken waren als *Wilhemina Drucker*, *Aletta Jacobs*, *Lizzy van Dorp*, *Mia Boussevain*, *Marie Boussevain-Pijnappel*, *Miel Coops*, stuk voor stuk de moeite waard om te lezen. Al deze vrouwen waren betrokken bij de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht (VVK 1894-1920) of de Nederlandsche Bond voor vrouwenkiesrecht (1907-1920) en hebben zich dus actief ingezet voor dit vrouwenrecht. Daarnaast hielden zij zich overigens met veel andere vrouwenbelangen bezig, als gezondheidszorg, onderwijs en een gelijkwaardige positie van vrouwen ten opzichte van mannen. Meer info: <https://atria.nl/tag/100-jaar-vrouwenkiesrecht/>

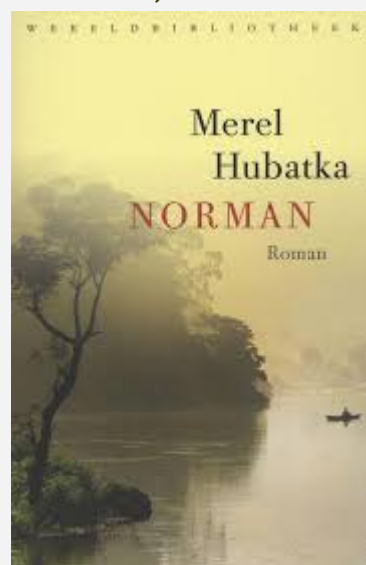

En dan iets heel anders: op 31 januari is het **Gedichtendag**. Een dag die sinds 2000 wordt georganiseerd door Poetry International Rotterdam en die hét poëziefest van Nederland en Vlaanderen wordt genoemd. Het is tevens de start van de **Poëzieweek** waarin op vele plaatsen allerlei poëtische activiteiten zullen plaatsvinden. Meer info: <https://www.poezieweek.com>

Dagblad Trouw is een tweewekelijkse reeks begonnen met gedichten over het boekenweekthema '**de moeder de vrouw**'. Op de volgende pagina staat een artikel over en met de maakster van het gedicht. Neeltje Maria Min was de eerste op 5 januari, daarna volgde Kira Wuck. Leuk om te lezen, zowel het gedicht als het gesprek.

Onlangs uitgebrachte titels

- In **Norman**, de debuutroman van *Merel Hubatka*, reist de 20-jarige Norman Taborsky naar Nederlands Nieuw-Guinea om er bestuursambtenaar te worden. Het is 1959 en het Nederlands gouvernement is hard aan het werk om de Papoea's op weg te helpen naar zelfstandigheid en onafhankelijkheid.

Norman krijgt een buitenpost in Akimoega toegewezen. Daar moet hij de Papoea's overhalen hun boomhutten te verlaten en zich in de moerassige laaglanden te vestigen - een moeizaam proces. Af en toe verneemt hij wat nieuws uit zijn oude wereld maar hij is vooral bezig met het lot van de Papoea's. Ook als er Nederlandse marineschepen arriveren en Indonesische parachutisten het oerwoud infiltreren. Terwijl er een oorlog dreigt tussen Indonesië en Nederland breekt er in de jungle malaria uit, leeft er een oude stammenstrijd op, begeeft zijn radio het, probeert de vrouw van zijn baas hem te verleiden, krijgt hij een machinegeweer cadeau en verliest hij alles wat hem lief is. Norman zet zijn leven op het spel om te redden wat hij nog redden kan. Meer info: <http://merelhubatka.nl/roman/>

- *Carson McCullers* (1917-1967) werd beroemd met *The heart is a lonely Hunter*, *The Member of the Wedding* wordt echter beschouwd als haar meesterwerk. Deze maand verscheen een hervertaling, **Op jouw bruiloft** (*Die wonderlijke zomer in 1946*). Het verhaal draait om het 12-jarige meisje Frankie, dat zo wanhopig ergens bij wil horen dat ze verliefd wordt op haar broer Jarvis en zijn verloofde, én op hun aanstaande bruiloft. Ze denkt er zelfs deel van uit te (gaan) maken. Heel geloofwaardig schrijft de Amerikaanse over de eenzaamheid en het in de war zijn van Frankie. Ook de lome zomersfeer in de zuidelijke staten wordt prachtig neergezet.

- **Ons leven in de bossen** is een nieuwe dystopische roman van de Franse *Marie Darrieussecq*. Een vrouw heeft zich teruggetrokken in de bossen, op de vlucht voor een vijandige maatschappij. Ze zit er te schrijven. En ze heeft daar haast mee, want haar lichaam en de wereld om haar heen verkeren in een staat van afbraak. Voorheen werkte ze als psychologe. De mensen met wie ze zich in de bossen heeft verschanst zijn drop-outs die offline zijn gegaan en hun geïmplanteerde chip hebben verwijderd. Ze behoren tot de geprivilegieerde groep die in het bezit is van 'een andere helft'. Een kloon. Maar zijn ze wel zo geprivilegieerd?

- In **Nicolaas en de verdwijning van de wereld** van *Anne Eekhout* heeft de 8-jarige hoofdpersoon alle stripboeken over De Adelaar, een superheld die het opneemt tegen bovennatuurlijk sterke vijanden, al honderd keer gelezen. Zijn vader werkt hard, zijn moeder heeft haar eigen problemen en is vaak onbereikbaar voor Nicolas. Op een doodgewone middag komt er een verontrustende boodschap: een zwart gat is onderweg naar de aarde. De kans dat de mensheid en alles

daaromheen zal worden weggevaagd is groot. Nicolas, worstelend met het verschil tussen fantasie en hoop, besluit net als De Adelaar alles op alles te zetten om de ramp af te wenden. Maar hoe red je de wereld als je acht bent?

- Zeven jaar na haar debuutroman *Over het kanaal* is van de Vlaamse *Annelies Beck* een nieuwe roman verschenen. **Toekomstkoorts** gaat over de droom van een paar Belgische mensen die zo'n 100 jaar geleden in navolging van de kolonisatie in Congo iets dergelijks wilden uitproberen in een uithoek van Brazilië. Een Belgische man neemt als eerste stap een vleesfabriek over en gaat vanuit daar verder. Daarnaast speelt het verhaal van twee hedendaagse architecten die in dezelfde streek de kans krijgen om de wereld opnieuw in te richten en een ideaal vorm te geven, maar met de vraag hoe ver ga je en ten koste van wie?

- In **Adam** van Wanda Reisel wordt het karakter gevolgd van iemand die vindt dat de wet niet voor hém geldt en daarmee weg denkt te komen. Adam Landau wil uit de fatale cirkel van zijn bestaan breken. Als er onder zijn ogen een aanslag wordt gepleegd, komt hij tot een drastisch besluit om zijn geluk af te dwingen. Hij bedenkt een meesterplan, sluist in het geheim miljoenen naar banken in het buitenland, en begint aan een tocht door de steeds grenzeloze wereld, van Amsterdam, via Zürich en Shanghai, om zich terug te trekken in een doodstil fjord in Noorwegen. Tegen deze achtergronden worstelt hij met de consequenties van zijn daad en zijn zo gewenste vrijheid. Wat zijn goed en kwaad in een wereld die zijn morele grenzen almaar oprekt?

- Voor **Onderdak**, de 2e roman van *Elisabeth van Nimwegen*, 'moet je wel even gaan zitten, want het is een intens, veeleisend verhaal, schrijft Trouw. Een vrouw wil uit haar dagelijks leven verdwijnen. I.p.v. naar een congres in Helsinki verbergt ze zich stiekem in een slaapzak op de zolder van haar eigen huis. Ze bestudeert in het donker de bewegende, troebele sliertjes die je ziet als je je ogen dichtknijpt, overdenkt wat er gebeurd is op de ochtend dat ze vertrok, en hoe het zover heeft kunnen komen. Levend op de vierkante meter dringt ze door tot het diepst van haar gedachten, terwijl ze voor de buitenwereld de schijn ophoudt van een normaal leven. Elisabeth van Nimwegen ontleedt het leven van haar hoofdpersoon tot op het bot en heeft een zedenschets geschreven, die catharsis en dikke middelvinger tegelijk is.

- **De onsterfelijken**, de 2e roman van *Chloe Benjamin* is in de V.S. een groot succes en kreeg er complimenten als 'betoverend', 'grenzeloos ontroerend' en 'stijlvol, helder proza'. Het speelt zich in 1969 in New York. De broers en zussen Gold krijgen als kind hun sterfdatum te horen van een helderziende. De voorspelling heeft grote gevolgen voor hen in de vijftig jaar die volgen en allevier proberen ze op eigen wijze het lot te bezweren: oogappel Simon vlucht naar de westkust, op zoek naar de liefde in San Francisco. De dromerige Klara wordt illusionist in Las Vegas. Oudste zoon Daniel zoekt naar zekerheid als legerarts in de jaren na 9/11. En de serieuze Varya probeert de grens tussen de wetenschap en onsterfelijkheid te breken.

- In **Ze kwam uit Marioepol** doet *Natascha Wodin*, een Duitse schrijfster met Oekraïens-Russische wortels, onderzoek naar het verleden van haar moeder. Toen Natascha tien jaar oud was, pleegde haar moeder zelfmoord. De vraag naar haar moeders leven wordt een obsessie voor de dochter, die het pas op latere leeftijd, met behulp van internet, aandurft op zoek te gaan naar het verleden van haar moeder. Ze komt heel veel te weten, over het verleden in het Oekraïense Marioepol aan de Zwarte Zee, over voorouders en familieleden, over de ondergang van haar (aristocratische) familie door de stalinistische terreur, over de gruwelijke jaren als dwangarbeidster in het Derde Rijk. Steeds kleiner worden de cirkels om haar moeder heen - maar het middelpunt blijft een vage contour van een tragische vrouw die door de geschiedenis als afval is achtergelaten.

- In **De stralende wereld** van de Britse *Margaret Cavendish* (1623-1673) belandt een jonkvrouw in een andere wereld, waar de steden zijn gemaakt van edelstenen en de mensen lijken op dieren. Ze schopt het tot keizerin en zet politiek, religie en wetenschap naar haar hand. Daarbij wordt ze op wonderlijke wijze bijgestaan door de geest van de hertogin van Newcastle. De schrijfster was zelf hertogin van Newcastle en publiceerde als eerste vrouw onder eigen naam over filosofie. *De stralende wereld* is haar beroemdste werk, de allereerste feministische utopie én een van de eerste sciencefictionromans. Vorige maand verscheen de eerste Nederlandse vertaling, die een uitgebreide inleiding bevat over het bijzondere leven en werk van Margaret Cavendish.

- In **Wapen Liefde** woont de 14-jarige Pearl met haar moeder Margot in een auto op een parkeerplaats naast een woonwagencamp in Florida. Pearl groeit op in de passagiersstoel, Margot woont op de achterbank. Moeder en dochter worden al snel opgenomen in de kleine gemeenschap van het woonwagencamp, en Pearl gaat naar school terwijl haar moeder met schoonmaakwerk wat geld weet te verdienen. Op een dag neemt Margot een nieuwe vriend mee naar de auto. De man handelt in wapens, en geeft haar een geweer dat ze verstopt onder de bestuurdersstoel. Het wapen is een duistere,

angstaanjagende aanwezigheid en zal Pearls leven voor altijd veranderen. De Amerikaans-Mexicaanse schrijfster van *Wapen Liefde*, Jennifer Clement, woont in Mexico-stad en is voorzitter van de politiek geëngageerde schrijversorganisatie PEN International. Eerder verscheen van haar *Gebed voor de vermisten*.

Activiteiten en boeken-nieuws in Utrecht en daarbuiten:

- Op 12 februari wordt de 3e roman van *Truus Rozemond*, gepresenteerd In de 3 Krone in Utrecht. In ***De vorm van Ierland*** verliest de hoofdpersoon Anna kort na haar scheiding een dierbare vriendin. Haar zoektocht naar wie ze is, komt daardoor in een stroomversnelling. Anna ontdekt meer en meer dat ze een spel speelt met *macht* en *intimiteit*. Zou ze liever een man zijn? Ze benijdt hen hun fysieke mogelijkheden. Haar relatie met vrouwen is ingewikkeld, toch laat ze zich verschillende keren verleiden. Dan gaat ze op reis. *Truus Rozemond* is Utrechtse en een bekende van onze bibliotheek en poëziegroep.

- Op 6 februari geven Daniel (Ineke) van Mourik (beheerder van Andreas Burniers literaire nalantenschap) en Manja Ressler een lezing over ***Andreas Burnier*** en wat haar bewoog om een voorkeur voor mystiek te ontwikkelen. Haar literaire werk - zowel de essays als de romans - is doordeesemd met beschrijvingen van mystieke ervaringen en mystieke theorieën, en is ook beïnvloed door haar filosofische kennis. De avond geeft een kijkje in de zoektocht die Andreas Burnier via de antroposofie, Jungiaanse psychologie en oosterse spirituele stromingen uiteindelijk heeft gebracht naar de Joodse mystiek. Meer

info: https://www.crescas.nl/cursussen/8mz/Filosofie-en-mystiek-Andreas-Burnier/?fbclid=IwAR3BZbg-IhdKAXvGoIgLtA7oEe7Ds4Rij7cfpKmNv7CsbZ1e_E75E6K9Wt0

- Op 12 februari begint bij Het Literatuurhuis de cursus ***Feminism now***. In de literatuur beleeft het feminisme een opleving. In de 19e eeuw werd het kiesrecht bevochten, in de 20e eeuw gelijke rechten, betere economische en maatschappelijke posities en seksuele vrijheid voor vrouwen, en het hedendaagse feminisme stelt geïnstitutionaliseerd seksisme aan de kaak. In de cursus worden vier actuele literaire werken besproken waarin deze thema's aan bod komen. Voor ieder boek worden twee avonden uitgetrokken en de boeken worden onder meer aan de hand van secundaire literatuur uit de reader besproken. Deze bevat fragmenten van relevante eigentijdse feministische studies, essays en artikelen. Meer info: <https://www.hetliteratuurhuis.nl/evenement/cursus-feminism-now/>

- T/m 7 april is in het Stedelijk Museum Amsterdam de eerste solo-expositie te zien van jonge kunstenaressen ***Raquel van Haver***. Voor *Spirits of the soil* heeft de in Colombia geboren Amsterdamse een nieuwe serie monumentale schilderijen gemaakt. Naar haar eigen zeggen maakt ze 'luide' schilderkunst waarin ze vooral de overeenkomsten tussen groepen mensen benadrukt, met empathie voor de groepen in de marge van de samenleving. Haar schilderijen worden rauw en masculien gevonden, monumentaal en energiek, of donker en onheilspellend. Ze verbeeldt op een expressieve manier haar ervaringen in de Bijlmermeer, waar zij woont en werkt, en reflecteert zij op haar verblijf in de 'barrios' en 'favelas' van megasteden in de Caraïben, Afrika en Latijns-Amerika. Meer

info: <https://www.stedelijk.nl/nl/tentoonstellingen/raquel-van-haver> en <https://www.vice.com/nl/article/ev3ppm/raquel-haver-verhalen-achter-rauwe-schilderijen>

- Op 24 februari treedt ***Mariza*** op in TivoliVredenburg. De Mozambikaanse groeide vanaf haar vroege jeugd op in Lissabon, te midden van fadokroegen en fadista's. Die omgeving en alle liederen dieze hoorde, vormden haar tot wie ze nu is, of zoals zij het zelf verwoordt: 'Ik begrijp mezelf door fado te zingen.' Haar laatste album *Mundo* is een muzikaal reisdagboek waarin Mariza de wereld verkent. Van Kaapverdië tot Spanje en van Argentinië tot uiteraard Portugal. Meer

info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/mariza-24-02-2019/>

- Op 27 februari is er in TivoliVredenburg in de serie 'Grote Denkers' een avond over ***Simone de Beauvoir***. In de serie staan vooruitstrevende en eigenzinnige vrouwelijke denkers uit de wereldgeschiedenis centraal. Vrouwen waar we misschien minder vaak over lezen, maar die onze blik op de wereld hebben veranderd en vandaag de dag niets aan relevantie hebben verloren. Kan de iconische, feministische denker Simone de Beauvoir (1908-1986) een nieuwe generatie inspireren in het tijdperk van #metoo, intersectionaliteit en Jordan Peterson? Schrijfsters Franca Treur, Heleen DeBruyne, theatermakers Daria Bukvić en Mirthe Frese en programmamaker Merlijn Geurts laten zien hoe actueel Simone de Beauvoirs denkbeelden over zelfactualisatie, vrijheid en feminisme zijn. Meer

info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/simone-de-beauvoir-27-02-2019/>

Bibliotheeknieuws:

- Vanwege de toen verwachte gladde weersomstandigheden is het recensentencafé op 25 januari niet doorgegaan en verzet naar vrijdag 15 februari. Het wordt het 2e recensentencafé, bedoeld voor alle huidige recensenten, maar ook andere belangstellenden zijn van harte welkom. Na Virginia Woolf's *How Should One Read a Book?* nu de column *Leidraad* uit de Groene Amsterdammer als inspiratiebron om verder te praten over boeken en erover schrijven.- Op 16 maart is het weer nldoet-dag, en dus ook de jaarlijkse klussendag in de bibliotheek. Met na afloop inloop-borrel en thee, voor iedereen die wil.

- De studenten van het Grafisch Lyceum Utrecht, die zich hadden gemeld om de technische 'achterkant' van de website van een 'onderhoudsbeurt' te voorzien, zijn bijna klaar. Althans dat hopen zij, en wij ook. Dit is voor hun een begeleide oefenopdracht voordat ze de praktijk in gaan. Deze week moeten ze die afgerond hebben. De website kan er dus zeer waarschijnlijk weer een tijdje tegenaan. Dat maakt het voor een toekomstig webmaster nu makkelijker. Dus, wie wil?

- Ook zijn we op zoek naar iemand die boeken in de catalogus wil invoeren. Dat kan gewoon thuis achter de computer op basis van de lijst met nieuwe boeken die bij de bibliotheek binnen komen. Het zou fijn om te kunnen laten weten welke recente boeken in de collectie zitten. Dus als je bij dit klusje zou willen helpen, laat het ons weten! (info@vrouwenbibliotheek.nl)

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Mijn leven is een schetsblad van Nika Toerbina (+ Hannah van Binsbergen), *Hoe heette de hoedenmaker?* van Loekie Zvonik, *Mensenwerk* van Han Kang, *Blijf bij me* van Ayòbámi Adébáyò, *De Amerikaanse prinses* van Annejet van der Zijl, *Op jouw bruiloft* van Carson McCullers.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/04/foon-door-margriet-de-moor/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/08/hierdoor-joke-van-leeuwen/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/10/een-schitterend-vergeten-leven-door-tomi-boumans/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/14/spiegelbeeld-en-schaduwspel-door-margot-dijkgraaf/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/17/hotel-claremont-door-elizabeth-taylor/>

<https://vrouwenbibliotheek.nl/2019/01/21/dwarsvers-van-emily-dickinson-en-edna-st-vincent-millay/>

De **leenbijdrage voor 2019** is vanwege de btw verhoging vastgesteld op € 26,-. Je kunt hiervoor vanaf nu en het hele volgende jaar onbepaald boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van *Stichting Es Scent* o.v.v. naam en '**leenbijdrage 2019**'. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website. Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek. U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 29 januari 2019